

Didier-Georges Gabily
PROLÁKLINY
(Enfonçures, 1993)

Pět divadelních snů z dob války

oratorium/námět

Françoisi Tanguymu

...kdo je na dně či v hlubině...

Je noc. Vracíme se z divadla. Jdeme zpátky do divadla. Na chvíli. Zkoušíme. Jsme dva. Se mnou přišel François Tanguy, taky tady je Malartre, všechno se mi plete dohromady. Určitě to byly dva různé večery. Všechno se mi plete dohromady. Ale já vím, že nejdřív spolu nemluvíme. Nebo jenom malinko. Něco nás trápí. Něco zvenku. Jsem s Françoisem na kafi. Snažíme se hovořit. O Hölderlinově mlčení. O tom se ještě mluvit dá. Je to zvláštní. Dnes byla vyhlášena válka. To je to, co nás trápí. Válka už trvala, trvá už několik měsíců, řekne někdo. Začne. Už skončila, řekne někdo jiný. Hovoříme o beznaději, také o ní, hlavně o ní. Začne. Vraceli jsme se z divadla. Mluvili jsme o podstatných věcech i o tom, co považujeme za zbytečné. O Hölderlinově mlčení. Čekali jsme. Něco jsme vypili. To bylo s Malartrem. Přišla k nám majitelka podniku. Řekla: „Začalo to, říkali to v rádiu.“ Je to tady. Pijeme. Jsme zoufalí ze stavu světa, už se nemůžeme bavit o divadle. Po chvíli se můžeme bavit už jenom o divadle. A o Hölderlinově mlčení. Námět: Hölderlinovo mlčení, válka, věčná snoubenka, která ho provázela v posledních dvaceti letech jeho života, Lotte, dcera zámečnicka Zimmera, u kterého bydlel, válka, divadlo o válce, nicota, beznaděj, bezmoc něco s tím udělat atd. Divadlo dnes pozbylo užitku stejně jako kdysi uznávaná poezie. Dokonce i dnešek se stal neužitečným stejně jako divadlo, které se snaží udržet si respekt. Umíněné divadlo, umělecké divadlo, divadlo, které klade otázky.

Od té doby píšu.

Toto: „Prolákliny.“

Kvůli tomu.

Protože byla ta válka, protože právě začínala, protože začala a každou noc, kdy jsem psal, jsem viděl létající pevnosti, a umíněně a bez užitku – „nic nevidím, nic neslyším“ – jsem se snažil najít něco v neužitečně zamilovaném životopise o vztahu Lotte a poblázněného básníka.

Toto: „Prolákliny.“ Což, podle slovníku, znamená „dno či prohlubeň“.

Ano, bude to text (ptačí trus) zrozený z beznaděje a ironické umíněnosti o té válce, kterou nám tam odněkud pustili jako d'ábelskou zábavu (aniž by náš názor měl nějakou váhu). Bude to text o nemožnosti divadla, které by chtělo mluvit o Hölderlinově mlčení, mimo prostor, mimo čas.

Něco se muselo stát s časem, se světem.

Nemyslím, že by to vůbec mohlo skončit. Nemyslím, že to někdy skončí. Válka. Divadlem si nejsem jistý. A z nás se dnes staly objekty zábavy. A pro zábavu.

Dobrá.

Hölderlin zatím stále mlčí. Mumlá do ticha ticho. Hölderlin je dávno mrtvý, ale lze ho nechat promluvit – v literatuře, v divadle, v opeře.

V našem mlčícím světě.

Nazvou to malou formou.

Těžko ale oratoriem/námětem.

Říká se: skromnost formy. V níž se snažíme o vytvoření ticha za pomoci toho, co vydává (přece jen) zvuk. Ano. Snažíme se. Ticho, útočiště. Kolem dokola...

První doba

Tam. Přízraky vína a chleba ve stínu prken. *Brot und Wein*. Obrazy, jež nejde nikdy ověřit, posedlost nepřítomností a nesdělitelností. Zlatý věk dokonal. Ba možná nikdy nebyl. Včera, dnes, zítra. Zítra, včera. Dnes je všude válka. Tady-tam, kdesi se ozývá pokračující ustavičná tragédie jako zestárlá klepna, co plive zuby a krev.

Ať vyštěkne:

„A znovu jsou bohové znaveni
lidmi,
kteří se jim podobají.“

*

Sen:

Tady dole. Do pokoje, jež není možno popsat a v němž ještě nezavládl klid a ticho, vešla dívka s náručí kopretin se sytě žlutými středy a jasně bílými okvětními lístky. Určitě zavoní, budou cítit rozkvetlé louky, stodoly prastaré země. Nese je v ruce. Důstojně. Je to dárek. Takto se chovají nebožáci chudí duchem.

Je to Lotte. Takto se Lotte představí.

*

„Sbírám,“ říká Hölderlin, „už to budu mít.
Něco. Ale co?“

*

Neříká: „Ale co?“ Neříká: „Něco.“ Neříká ani: „Sbírám, už to budu mít.“

Křeslo, v němž by měl (přemýšlející) Hölderlin spočívat, je prázdné.

To jsou fakta. Dívka s květinami, která se určitě jmenuje Lotte, a křeslo opuštěné mužem, který se určitě jmenuje Hölderlin a který by mohl pronést ona slova, která dívka zaslechla a která jí byla možná určena. Alespoň si myslela, že jsou určena jí. Je dobré něčemu věřit, je dobré o něčem snít. Dívka si začne zpívat – nejsou to náhodou ta stejná slova nebo to, co jí z nich zbylo? Ze všech těch slov zbožně vyslechnutých a zbožně také zapomenutých?

To je láska, a milovat je dobré.

*

„Sbírám, Lotte. Sbírám.
Přeji si to?
Je potřeba je pořád trhat?
Cos natrhala a nedonesla? Co nevydrželo?“

*

Přišel anděl s kopretinami, ale smrt – ta zruďná forma nepřítomnosti světa – již vykonala (jak se to kdysi dávno naučila, tedy způsobem politicky uzurpačním) své dílo (ale přitom velmi niterně) a křeslo je prázdné. (Zbytečný detail: není to vlastně křeslo, ale spíše masivní

proutěná židle, k níž byla přidělena dvě velká opěrátka pro ruce.)

*

„Můj milý Hölderline, žijeme v historické době a já vážím svá slova. Dějiny, drahý Friedrichu! Velké dějiny! Nepřipomíná vám to něco? Drahý, drahý, já vás určitě nikdy nepochopím, ale vy nikdy nepochopíte Dějiny. To je taková malá pomsta, příteli...“

*

Někdo vstoupil a řekl to: břicho rozvalené nad dětskými nožičkami, starostovské panděro. Muž. Možná ztělesněná dobrota. Kdo ví.

Dívka to určitě ví, ale v téhle chvíli to není její hlavní starost. Skloní se a položí květiny na židli, stonky opře o jedno opěrátko, kytice se rozpadne, žlutobílá, nakonec najde dokonalou polohu, hodně na hraně. Dlouho zůstane sehnutá, sleduje pohyb květin. Oknem dopadá dovnitř světlo – je tam okno – a ozáří jí vlasy.

Musí se napřímít a odejít.

Je pryč.

*

„Dějiny,“ pronese znovu muž s břískem. Pak vytáhne kapesník, osuší si oči a vysmrká se. „Dějiny.“

Ten, kdo se umí vysmát zlu a smát se každému zápalu, již není na svém místě. Hölderlin. Není. Hölderlin.

„Co na té ošklivé židli viděl, vždyť je tolik jiných a pohodlnějších.“ Nikde není. Friedrich Hölderlin.

Květiny se neumějí smát. Mír je pouhý únikový interval mezi dvěma historickými okamžiky. Nezáživná perioda, v níž se lidská mysl rozmáhá tím nejhloupějším způsobem, co možná nejexistenciálněji.

„Mír popírá všechny jistoty a nahrává změkčilostem a aforismům. Můj drahý Friedrichu, odpovězte mi, co vy si o tom myslíte?“

*

Květiny mlčí. HÖLDERLIN JE URČITĚ MRTEV – nebo je možná venku na procházce. Ačkoliv svět ho už nezajímá, a to ani v podobě bukolických procházek. HÖLDERLIN JE TEDY URČITĚ MRTEV.

*

Venku se ozve jakýsi hlas. Volá: „Marto! Ifigénie!“ (nebo nějaké jiné jméno, samozřejmě ženské; možná Leïla) Dívka prozatím nosí jakékoli panenské jméno. (Hlas: hlas matky či vychovatelky)

Venku se něco přibližuje. Něco, na co jsme chtěli zapomenout, a není to láska, ale její naprostý opak. Nejsou to dějiny, ale svět se svými Dějinami. Venku je svět. Volají na něho – světe! Svět a jeho válka. V dálce se ozývá: válko! Marto, Ifigénie, Leïlo...

Uvnitř starosta pokračuje v rozprávění se zesnulým, kterého mu je nejvíce líto:

„Příteli, je mi jasné, že mě považujete za starého pitomce...“

Starosta uvnitř zmizí ve tmě.

*

Vše ostatní je ztraceno.

Od Koperníka už měsíc nesvítí všude najednou.

V zabedněných domech čekají muži a ženy s prasečími hlavami na výbuchy, které se k domácímu poklidu zrovna nehodí. Všechny šípy jsou zbabělé. Pouze meč zná obličej. Meč je lepší než šíp. Alespoň se to říká.

Druhá doba

„Nebudu mluvit o natažených rukou v metru. Já ty ruce znám. Byl jsem na Pigalle. Ta noc čekala na začátek války. Pigalle – překvapivě to byla poušť. (V kavárnách se tísnilo několik dětí Ismaelových, zatímco k nim doléhaly příkazy imámů jako hromobití mocných. Jedním uchem zaslechly první výbuch, ale zůstaly na místě. Vyděšené. Na jedno oko slepé. Idioti mezi idioty. Z bratrů se stali skoro nepřátelé.
NEPŘÁTELÉ.

Jen řekni, co vidíš v jejich očích, co vidíš na jejich tvářích: NEPŘÁTELÉ.)“

*

„(V erotických privátech už klasika s análkem netáhne; dívky ve fialovém světle marně čekají na německé klienty, už se nekonají davy bláznivých turistů, voyeurský zmatek a hemžení.)
Znám to město:
Říkej to znova a znova.“

*

„Ó, Bohové z ulice Saint-Denis!
Mí Apollóni smrti!“

*

„Viděl jsem Pigalle prázdné jako venkovský zapadákov v neděli. Znám to město. Nic tu nemůže překvapit, ani jeho stíny.“

*

„Nebudu mluvit o rukou natažených každý den v metru. Já ty ruce znám. Nic neomlouvám, říkám: Bída není zodpovědná za nespravedlnosti, které ji obklopují. Nic neomlouvám, říkám: Tak bych mohl klidně prodávat zbraně do Habeše. To by bylo poetické dobrodružství. Nebo bych mohl prodávat černochoy. Nebo ponižovat Araby. Mí spolubratři by to pochopili. Nic neomlouvám, říkám: Když se chce bída pomstít, tak ať se pomstí, to je spravedlnost. A naše smrt, malá slza zapomnění v řece turonské.“

*

„Ó, řeko! Ó, básni stále znovu znějící!“

*

„Nebudu mluvit o úpadku naší civilizace. Nerozumím ani obchodu, ani úpadku.
Tomu všemu – uniknout...“

*

(Námět a priori nepoužitelný. Kasandřin vítr. Nebo by to mohla říct Lotte u okna – dovnitř už nedopadá světlo, už se úplně setmělo; úplněk a neúnavný průvod létajících pevností B-52, odvčící trojští koně, není je slyšet (člověk nic neslyší!), břicha mají nacpaná neviditelnou smrtí

(člověk nic nevidí!) – ale hlavně žádný patos, jako by to bylo všechno *přirozené*.)

*

HÖLDERLIN *Přirozené* to není, jistě že ne.

*(Je ho ale
vůbec slyšet?
Jaký hlas promlouvá
Z těch úst,
Ráčkuje a k tomu
Si pod vousy mumlá
Slova sotva slyšitelná?
Kde je to tělo, které slyším?)*

MUŽ S BRÝSKEM Stará básnická luna z dob míru, toť odvěká otázka po tom, co je přirozené, především tedy u zvláštních zvířat, kterými jsme, drahý Bedřichu, co si o tom myslíte? A to nemluvím o hercích! Kleist, například, má jistou velmi zábavnou teorii o těchto bestiích, drahý Bedřichu...

*

„Ó, bytosti lidská až do zítřka stále
Taž se lakomého nebe dále“

Třetí doba

KDOSI Ta rychlost, kterou to (všechno) půjde vpřed, tě bude určitě fascinovat (nebo – řečeno jinak – stáhne se kolem tebe smyčka). Svět je kulatý. Svět mizející, had, dojná kráva, krvavý bič

NĚKDO JINÝ Ale pitomost pitomce, který se snaží dosáhnout rychlosti světla, ta přetrvá

*(Hölderlin se znovu
odmlčel. Nebo to
mluví on? Zpívá? Nebo snad Lotte?
Kdo to mluví? Kdo to zpívá?)*

*

„Pouze / ohně znovu a znovu planoucí /
pekelné šperky ležících obrů /
polámané / v jejich mramorových palácích /
zbořených
Pouze / Hradby bráněné-nebráněné, kde všechny
nápady-způsoby-ztráty smyslu něco
nacházejí:
Černou díru otázek / chybějící masu /
Nesmírnou masu“

*

(Válečníci hovoří o zpěvu prolétajících kulek.
Válečníci tvrdí, že ty melodie milují, alespoň do chvíle, než je ta píseň provrtá.
Planoucí pomlka, lomoz *a cappella* a žhavý výbuch žestů.)

*

DIVADELNÍ TECHNIK Dvacet ohoblovaných prken, pánové. Víc vám tady po mně nezbyde. A po tobě, Bedřichu, taky ne.

HÖLDERLIN Buď pozdravena, nebeská klenbo! Buď pozdravena, ležící kytice, hranice nedokončeného! Buďte zdráva, buďte zdráva, božská prkna a domove.

*

(Hölderlin zdraví velmi potichu. Kolem něho je stále liduprázdná tragická poušť. Hölderlin vytváří poušť. UŽITEČNÁ ČINNOST.)

*

MUŽ S BŘÍŠKEM Vraťme se k tvým slovům. Jsou to tvá vlastní slova. Tys ta slova použil.

HÖLDERLIN Já. Nikdy. Zase jen pasti hemžící se havěti. To už nikdy nezopakují. Pár chimérických pohybů ústy. Ale pokud jde o pero, můj drahý, můj zbožňovaný...

*

(Točíme se stále kolem tebe i těch choulostivých historek, Adorno se mýlí ve svých (redukovaných) modelech a Heidegger ve svých (skoro) (částečně) (nebo jak to říct) (nebo zcela) přiznaných touhách sní o tanci s blondatým copem – zacpi si uši, oči si vypíchni, zamilovaný filozofe, snoubenče nicoty!

neboť on – natáhne ruku

pravou, Heidegger, jedním pohybem, jemuž napomáhá oděv Doktora všech Čestných věd, kmitá – jako chlapec vrazí ve správnou chvíli nůž – Heidegger tváří v tvář blondatému copu, jenž Heideggera svádí – máš raději, říkáš, opravdové chlapecké zasunutí: je zapotřebí prokázat jistou formu pokořené lásky, aby bylo možno vsadit na zvířecí těla.

Bytí, kterým ho rozbili. Říkáš. Ať se nakloní tam, kde to páchne. Nos jim zůstane.

To je Příběh o zpětném chodu, z něho pramení jejich-naše vášeň, jež nebude završena výpovědí – pouhá expozice tématu – žádné řešení. A celé to bude pouze v hudbě.)

*

„Lotte!“

To jméno pronese Hölderlin. Takže ji tedy volá.

„Martó!“

Další vyřčené jméno.

„Ifigénie!“

A je tu další, úplně vzadu, zprvu není vidět, zřejmě je připravena vstoupit dovnitř.

„Leílo!“

*

Zbytek: tuhnoucí kostra, z níž nakonec vyjde souchotinářský vzlyk.

Toto známe.

HÖLDERLINOVO MLČENÍ, ETC. FASCINUJÍCÍ, PÁNOVÉ!

*

PRVNÍ (PROMLUVÍ) Nezoufat ani ve chvíli, kdy ti do hlavy tlouče nebe plechovou bouří.

Nebe na divadle. Popření skutečné nenasytosti

DRUHÝ (PROMLUVÍ) Ty nežiješ pod jejich převráceným nebem. Čekáš a proklínáš klidný úsvit. A oni blahorečí každý nový den

PRVNÍ O kom to vlastně mluvíš

DRUHÝ Vlastně nevím. Je těžké si vybrat, vlastně, na poli

PRVNÍ Jak je venku

DRUHÝ Jaké venku máš vlastně na mysli

PRVNÍ To vlastně taky nevím

DRUHÝ Co říkali v rádiu

PRVNÍ Ty ještě posloucháš rádio

DRUHÝ Kdo jsi

PRVNÍ Co je to za otázku

DRUHÝ Proč se škrabeš na hlavě a ptáš se: Co je to za otázku

PRVNÍ O čem jsme to vlastně mluvili

DRUHÝ Mluvili jsme o plechové bouři. Plechová bouře se může projevit jakoukoli
migrénou nebo jakýmkoli bombardováním
PRVNÍ Pochybné srovnání
DRUHÝ Že
PRVNÍ Takže znovu

*(Určitě to začnou
probírat znovu.)*

*

(Nebo: dialog – OBSCÉNNÍ – aby člověk neumřel / práce – OBSCÉNNÍ – aby člověk
neumřel / podobenství s velbloudem, divadlo Písmo / Sen: ráj, jak se o něm hovoří, ucho
jehly, nikdo se tam neobjeví, nikdo tudy neprojde / Nesváry / Protesty / Výkřiky z davu /
Slzy...
A někde jinde se Bohové dívají na reportáž CNN)

Čtvrtá doba

Před námi si hrají Dějiny. Jsme jejich publikum. Herci se na závěr neděkují, publikum netleská. Jsme herci. Hrajeme Dějiny – Velké: přetržený řemen, polámané kolo, zasypaný vůz / Malé: zasypaný vůz, zlomená náprava, přetržený...

Ó, NEBOZÍ ACHILLOVÉ! SYNOVÉ! DĚTI!

*

Před námi si hrály Dějiny. Byli jsme jejich publikem. Dějiny si hrály nad námi, před námi, kolem nás. Byli jsme jejich publikem. Herci se na závěr neděkovali, publikum jim tleskalo z oken s americkým nadšením / konfety / cadillaky / TO UŽ TU BYLO / TO UŽ JSME VIDĚLI / herci od písku, jsou oškliví / herci mají písek v uších / a písek se převaluje jako nakažlivý ušní maz světového zánětu ucha. Nehráli jsme v Dějinách žádnou roli. Hrало se pro nás.

Ó, NEBOZÍ ACHILLOVÉ! SYNOVÉ! DĚTI!

*

(Například: divadlo A poušť. Dívka, jež se jmenuje Lotte (nebo Marta, Ifigénie, Leïla) a nese (nebo nenese) odsud (nebo odtamtud) kytici květů muži, jenž se jmenuje Hölderlin a je možná mrtev (nebo v každém případě mlčí). A pak těžko zachytitelný význam technických scénických poznámek – *jevištní techniky*?)

*

(Například: Zjevení daimóna. V zuboženém stavu. Zřetelně mu chybějí, pokud si to troufneme říct, ODDĚLENÉ KONČETINY, aby se mohl dotýkat těla a svůdné tváře, děsit, dobývat, vzdělávat. To bývala jeho role. Musel se naučit plakat. Ještě se stále umí divit. „Panečku, pánové...“ Ted’ se diví, ted’ pláče – pokud to bude nutné, užije se přístroj na slzy – dívka ho utěšuje „VE JMĚNU BOŽÍM, SMILOVÁNÍ“...

(PÍSNÍČKA: LOTTE NEVÍ, CO DÁL BUDE / LEILA PŘIJDE MÍSTO NÍ / MARTĚ SE TO NELÍBILO / IFI POTOM VZALA NŮŽ, BODNUTÍ A SPOUSTA KRVE, UŽ A POŘÁD NA OLTÁŘI, HNUSNÁ PÍSEŇ OTCE ZNÍ)

*

(Například: Tři úryvky z Hölderlina s Ladičovým Lamentem. Gesta. Poslední úryvek bez gest. Ladič se odmlčí. Lotte neví, co bude dál. Tragédie nehodná svého jména:

- Musíte tomu věřit, musíte tomu věřit!...)

*

(Například (výchovně):

- Kdo bude hrát roli stavitele zdi?
- Já, řekne jeden hlas.
- Kdo bude hrát roli bořitele zdi?

- Já, řekne stejný hlas.
- Takže role jsme si rozdělili.)

*

„Rachot krovů a tvárnic
Čas nedělitelný ve mně uchová“

Pátá doba

Lotte se ještě trochu zasní. Lotte se dívá na křeslo-židli s přidělanými opěrkami, kde prý sedával, když psal. Hölderlin. To byl zase jiný sen. Nějaký muž. Pohyblivá loutka. Právě podle pohybu muže nebo loutky si ho/jí všimne. Nebo taky ne. Vždycky není možné všechno. To je na divadle to nejlepší. „Já jsem Kasandra,“ řekne Lotte, „já jsem další, která věští. Sdělují svou krutou lásku jemnými pohyby rtů a zklidněnými zvuky hrdla. Podobám se Kasandře, jako se ty podobáš sama sobě, Kasandro, když sděluješ kruté ticho zoufalými pohyby rtů a výbušnými zvuky svého hrdla.

Hölderline. Hölderline. Hölderline!

Sama sebe se ptám, proč můj otec přijal nabídku, aby ti vyrobil tak ošklivou židli. On, tatínek-kulisák, který měl rád pěkně udělané věci. Trpěl. Ano-ano. Bylo vidět, jak jsi ho přesvědčoval, když jedl. Ano-ano. Utrpení mého otce tě nezajímalo. O tom teď přemýšlím. Ano. Mýlím se.

Tobě by nestačilo lidské nebe, ale když ses do ní posadil, ošklivost té židle ti určitě připomínala všechny ty užitečné věci. Ale já ti řeknu něco o lásce, to by jim mělo stačit. Znam slova kohoutího kokrhání, znám slova oslího hýkání. Mně to stačí.

*

„Žlutou a bílou
Nocemi a dny
Tvá židle rozkvete.“

*

A je to.

Jedna z těch nesnesitelných básniček, které nám pomáhají přežít. Alespoň se to tak říká.

*

Oknem se dívám ven
My na nebi nejsme
Na flétnu Anděl hraje
V potrhané uniformě
Na mrchovišti se Anděl zapomněl.

Kdo to mluví?

Říjen 1991

Tři písně pro dva hlasy

1

Točí se stále kolem nás
Jak světáčtí dervišové
S nápady a břichy
S dušemi obchodníků

Co se dá dělat?

Sbírám, Lotte, už to budu mít
Přejí si to vůbec
Je potřeba je pořád trhat
Cos natrhala a
Nedonesla, a co nevydrželo

*

*Kytice
Se rozpadá
Podívej
Stíne mé lásky
Hlase, cos nepřišel a nevydržel*

*Drahoušku můj
Bezvýznamný
Bouřko má zběsilá
Podívej
Na holý svah hluchých hor
Na muže
Sebrala jsem ho
Sebrala
Bez nářku i bez radosti
Jsem stoupala
A tu se rozvalila po tvém stínu
Navždycky*

*

Chtěl jsem ospravedlnit Bohy
Za to, že uvrhli člověka do práce
Za oheň a světlo domova

Jednoho dne mě napadlo
Ještě jako dítě
Že se člověk stane lepším
Hodný že se stane člověkem

Hodný... Ach! Hlupáku!
Taková hloupost!
Já byl ten, kdo věřil
Na prominutí chyb
Na omluvu
Pod sluncem před neblahou nocí
Jež laská duny
Zapaluje oblaka

To je věčná chyba

Ruku bych si uříznul
Jazyk vytrhnul
Že jsem to tolikrát napsal
Tolikrát prohlásil
Že jsem to jednou napsal
Jednou prohlásil
Uříznul
Vytrhnul

2

Kruté Století
Nic víc nic míň
Jaké jen byly ony dny bestíí
Suchozemských i mořských
Od prvotních zapraskání hmoty

Kruté století
Sotva mohlo být nelidštější
Zoufalejší zatímco veškeré vědění
Směřuje kupředu
Jak se obecně tvrdí

Kruté století
Člověk se s vlky přátelí
Loví mírumilovná zvířata
A doupata odhalují stejné spáry
A stejné krutosti
Havěť

Kruté století
S vlkem člověk ke stolu usedl
A o úlovek se s ním rozdělil
Za slunce svitu vlku nabízí
Krvavé stopy
A kůži a zbytky

Kruté století

Kdo do ruda rozpárá pastevcův krk
A pasoucí se ovce, které dávají vlnu a mléko?
Kdo dokoná jeho utrpení?
Kdo ještě vyje na vlídný měsíc?
Kdo to chroptí?
Ve kterém z babylonských jazyků?
Jaká je rychlost světa
V němž se vlk
A člověk
Nemohou překvapit
Baví se na koncertě
Zatíženém nepravostmi
A vymýšlí si zítra jako dnes?

Jsem tu
A rád bych se vzdal své role

*

*„Ó Bože bran! Můj Apollóne smrti!“
Ó Kráso bez užitku!
Pohlédni na mě
Na tu, jež nic neví
Na mě, kdož se stará o pozemské pokrmy
A nikdy se nevzdá
Tohoto muže
Mé starší smutné duše*

*Pohlédni na mě
Služku nočních nahot
A sprostých denních látek
A koupelí jež z šedé kůže činí růžovou
A mlčení jež smiřuje
Pohlédni na mě
Služku toho druhého po mém otci
Tak jak mě to naučili
Bez námitek
Tady jsem*

*„Ó Bože bran! Můj Apollóne smrti!“
Zbytečný plamení mých loudavých dní!
Plamení natékající!
Pohlédni na ně
Jak se obírájí kolem jeho stínu
Zkoumají i jeho stín
Hledajíce v něm tajné vzdechy
Příčiny svých nemocí*

*

*Zemi
Štěrkou cest
Cestám jež klesají
Údolím, do nichž se řeky vlévají
kosým stínům, jež noc vždy znovu vykreslí
(Řvoucí bestie vkrádající se do dětství)
Řece otců
Každému z jejích toků
Ve všech světa končinách
Nespravedlivě obdařených naplaveným bahnem
A stávkujícími pouštěmi
Těm věnuji nebohé kroky
Jež mě s tebou spojí*

*„Ó Bože bran! Můj Apollóne smrti!“
neobětovala jsem nic lidského ani zvířecího
chimérickému vědění
Ne
Nikdy
Nic*

*Ale ostríhala jsem si vlasy a spálila je
Na oltáři
Nevědomky
Mé slzy posolily každý kámen
Jež jsi pozdravil
Nejistě
Váhavě
Vyhasle
Klenote boží
Jehož bohové
Ve strachu
Opustili*

*Často jsem se toužil rozdrolit
A ohnul jsem hřbet
Vzal na sebe to břímě
Před lidskou návštěvou
Ale vždy jsem pozvedl
Hlavu
K nebi
Předků a potomků
Hlavu
Ustaranou
Bledší a vrásčitější
Sestro
Hlavu
Jíž jsi nikdy nebyla*

Křemenitou
Sestro
Silex
Krutá ve své lásce
Z bavlny
A lnu
Vrásnitelko látek
Svatebních

Ano
Nikdy jsi je neměla

Ted' jsem tu
A chtěl bych se vrátit do tvé brázdy
Neobdělané
Chtěl bych se tě znovu zeptat
Lakomá
Na tvé břicho
Moje milovaná

*

Ó
Lidská bytosti
Ještě do zítřka
Ó
Ještě se zeptat
Lakomého nebe
Na tvé písni
Bezbranné
Na tvá gesta
Slepá

3

Pouze ohně znovu a znovu planoucí
Pekelné šperky ležících Titánů
Polámané
V jejich mramorových palácích
Zbořených
Pouze
Ruiny
Dnes i na
Věky
Pouze
Mrtvé naděje
V dokonalých antických róbách
Upocených zvratky
A krví

Jsem
Prorokem
Revulzí
Zhmožděných ran
Poražených

Ještě stále to slyším
V děsivých zvucích
A lítost
Bývalá lítost
Budoucí
Není
Dokonaná
Jsem
Prorokem
Revolty
Zhmožděných ran
Poražených

Němá
Ó Němá
Lotte!
Jak anděl
Extáze

Slepá
Ó
Slepá
Lotte!
I v nebi
Nevinných

*

*Tys v nebi nic neposkrnil
Člověče
Sotva jsi dokázal odejmout
Co tížilo
Duši
Člověče
Bahno a andílka*

*Viděla jsem tě každý den
Jak studuješ
Na loži
I ve chvílích bolestného
Probuzení*

Naučila jsem se tě

*Živého i mrtvého
Stále stejného
Ano
Viděla jsem tě každý den
Tebe
Jak věříš tomu, že definuješ
Oběžné dráhy hvězdám
Neposedným
Viděla jsem tě každý den*

*Rozzuřil mě každý pohyb
Jenž byl bez příčiny
otupen
na konci i počátku*

Naučila

Naučila

*Ale stále jsem
Nic nevěděla
Neuměla se naučit*

Viděla jsem tě

*Hnedka zrána
Nebo třeba navečer
Jako ti, kdo se celý den namáhali prací*

Tak jako oni, i já tě vídala

*Jako oni
Bez ustání
Bez oddychu*

*A pak jsi zmlkl
Oné poslední
Noci*

*Jak tě odnesli
Pověz mi*

*Hosté, kteří dokázali
Aby ses před nimi poklonil
A pozdravil jsi tišeji, než ve chvíli, kdy hvězdy vyjdou
Kolem země kroužící
Tak je pozdravíš
Zářivé*

Takové

*Tak ses před sebou poklonil
Tak jako před každou z nich*

*Já pracovala jako služebná
Oči jsem vždy měla k zemi namířené
Chodila jsem neslyšně
Jen pro tebe jsem si půjčovala hlas
Marný hlas
Příliš pozdě*

Můj milovaný

*Jací byli a jaký dárek
Ti přinesli
Pověz mi
Když ses poklonil
A tiše je pozdravil
Což si nikdo z nich nezasloužil
Jaks mě to naučil*

Tak

*Lidé
Co dýchají*

*Nepřesvědčivé výhně
Přátelské
Křehké výhně*

*Lidé
Co dýchají*

*Ani v souboji mezi dvěma
Stejně silnými
Neprohrál svůj dech
Dokud neklopýtl*

*Lidé
Co dýchají*

Poslouchej!

*I sníh oplakává jejich stopy
Sníh
Písek dovrší jejich bloudění
Písek
A vše se rozpustí*

Ve vodách zahnívajících a v popelu
Proto

Ó
(stejně tak)
Všechny naše nedostatky

Poslechni si ještě toto
Poslouchej!
Podobenství o jehle
Poslouchej!
Věčné trvání ucha jehly

Přál jsem si aby všichni prošli
Hloupostí! Ach! Taková hloupost!

Zaslepení nespravedlnostmi
Došli na vrchol

Omámení smrtí
Završili své kroky završení
Nechtěného
Vlci
Číhali lidem za vzpřímenými zády
Blázna
To unáší k nepoznatelnému
Nebi

To jsem si přál
Ano
Má milovaná

Po tom jsem toužil
Když vše zavánělo porážkou a stejností

*

Ó my
Nezměnění
Doufající
Ó naše samoto
Střelců
Nebohých, co šípům žehnají
Střelcům s dětskými luky
Ó my
Nepřežijeme
Ale pomlka
Ta se
Nepřežije

.....